Rok 1873. Kraków, czwartek 4 września Nr. 203.

Dziennik KRAJ wychodzi codzień ran z wyjątkiem dni poświątecznych.
Numer pojedyńczy w Krakowie i Lwowie kosztuje 5 centów.

Przedpłata wynosi:

	rocznie	kwart.	mies.
w Krakowie	12 złr.	3 złr.	1 złr.
wAustrji z przesyłką	16 „	4 „	1 „ 40.
w Niemczech	12 tal.	3 tal.	1 tal.
we Francji	80 fr.	20 fr.	7 fr.
w Serbji, Włoszech, Rumunii i Szwajc.	48 fr.	12 fr.	4 fr.
w Turcji	64 „	16 „	6 „
w Belgii	56 „	14 „	5 „

KRAJ

Przedpłatę przyjmuje Administracja dz. Kraj, urzęda pocztowe austrjackie i zagraniczne, oraz niżéj wymienione ajencje.
Redakcja, Administracja i Ekspedycja mieścowa w Krakowie ul. Mikołajska l. 435.
Listów niefrankowanych nie przyjmuje się.
Reklamacje nieopieczętowane wolne od opłaty i uwzględnia się je tylko w terminie 8 dni. — Rękopisów nie zwraca się.

Cena ogłoszeń (inseratów).
w pierwszém umieszczeniu wiersz . . 8 cnt.
w każdém następném umieszcz. wiersz 5 „
Stempel od każdorazowego umieszcz. 30 „
Ogłoszenia przyjmuje administracja i ajencje.

Ajencje przyjmujące przedpłatę. W Krakowie: M. Dworski. Skład papieru Ż. J. Wywiałkowskiego, handel Wierzuchowskiego. — **We Lwowie:** Księgarnia Gubrynowicza i Szmidta.
Ajencje przyjmujące ogłoszenia. W Krakowie: Marjan Dworski. — **We Lwowie:** Ajencja dzienników A. J. Piątkowskiego. — **W Tarnowie:** Księgarnia Gazdy. — **W Wiedniu:** B. Wołowski Administrateur de la Gazette des 'Etrangers, Wien Kolovratring 9. — Hasenstein & Vogler, Neuer Markt Nr. 11. — Oppelik, Wolzeile Nr. 22. — Rudolf Mosse, Seilerstätte Nr. 2. — Filip Löb, biuro anonsów, Wolzeile Nr. 2.— **W Pradze:** Ferdinandsstrasse Nr. 38. — **W Berlinie, Monachjum, Zürichu i St. Gallen:** Rudolf Mosse München, Windermühergasse, 3. — **W Hamburgu, Frankfurcie nad Menem, Berlinie i Lipsku, Bazylei, Zürichu, St Gallen, Genewie i Sztutgardzie:** Hassenstein & Vogler. — **W Paryżu:** Księgarnia Władysława Mickiewicza „Librairie de Luxembourg rue de Tournon 16.“

Ogłoszenie przedpłaty na „Kraj“.

Cena prenumeraty:	W Krakowie:	w Austrji: z przesy. pocztową
za wrzesień	złr. 1 —	zł. 1 40
za wrześ. październ. listopad i grudz.	„ 4 —	„ 5 40

Kraków 3 września.

Tagblatt pisze, że wczoraj rząd austrjacki otrzymał ostateczne zapewnienie, że król włoski odwiedzi dwór cesarski. Spodziewają się, że Wiktor Emanuel przyjedzie do Wiednia 21 bm. i zabawi dni pięć. W podróży do Berlina zatrzyma się przez jeden dzień w Dreznie, aby odwiedzić dwór saski, a może także złoży wizytę cesarzowi Ferdynandowi w Pradze. Że wizyta króla włoskiego będzie miała znaczenie polityczne, tego nikt nie podaje w wątpliwość. Dyplomacja niemiecka pragnie pozyskać w Wiktorze Emanuelu wiernego sprzymierzeńca w walce swojéj z Rzymem i wobec przyszłych wypadków we Francji, i bardzoby życzyła, aby punkt ciężkości konferencyj politycznych, jakie towarzyszący królowi Visconti Venosta i Minghetti będą mieli z Andrassym i Bismarkiem, spoczął w Berlinie, nie w Wiedniu. Z tego jednak, że król włoski pierwéj stanie nad Dunajem, a potém dopiero nad Sprewą, widać jasno, że nie chce sobie zwięzywać rąk przymierzem niemieckiém, a wolałby może porozumieć się z rządem austrjackim. Czy hr. Andrassy potrafi wyzyskać korzystne położenie swoje i w ten sposób usprawiedliwić zdanie, jakie dziś panuje zarówno w Rzymie, jak w Berlinie, że od zachowania się Austrji w obecnych okolicznościach będzie zależeć albo położenie tamy bucie niemieckiéj, albo téż jeszcze wolniejsze popuszczenie jéj cugli — to niedaleka przyszłość okaże.

Spectator utrzymuje, że Bismark nosi się z zamiarem wcielenia Danji do związku rzeszy niemieckiéj. Jako wynagrodzenie, dostałaby ona na powrót Szlezwik. Co się tyczy dworu duńskiego — sądzi pismo angielskie — to on łatwo poprzestanie na położeniu, w jakiém dziś znajduje się potomek Wittelsbachów. Szlachta zajęłaby między Niemcami wybitne stanowisko. Mieszczaństwu chodzi tylko o robienie interesów, a chociaż niższe klasy uporczywie trzymają się swéj narodowości, to jednak połączenie dałoby się przeprowadzić, nie napotykając większych trudności nad te, których rząd niemiecki doświadcza w Alzacji i Lotaryngji, a które znosi z filozoficzną spokojnością. Nie widzi również *Spectator* przeszkód ze strony państw europejskich. Jenerałowie rossyjscy wiedzą, że ich wojska nie mogą się mierzyć z wojskami niemieckiemi, a mężowie stanu, że bez Niemców trudno przyjdzie Rossji opanować Konstantynopol. Austrja nie zaczepi Niemiec, gdyż inaczéj musiałaby bronić Tyrolu przeciw Italji; Anglja nie da się łatwo poruszyć, zwłaszcza pod dzisiejszym rządem, a Francja bez sprzymierzeńców nie podejmie się powtórnéj walki z Niemcami. Wprawdzie czas połączenia Danji z Niemcami jeszcze nie przyszedł, ale musi przyjść, dopóki Francja nie jest gotowa do wojny, a Anglja osłabiona.

Zdaje się, że *Rép. fr.* zaczyna się przekonywać, jak niewczesném jest jéj zaufanie wobec intryg rojalistowskich. „Francja jest dziś republikańską, pisze *Rép. fr.* — izba wersalska zaś rojalistowską. Walka będzie miała miejsce między niemi, między dawcą mandatu a mandatarjuszem.“ Lecz daléj *Rép. fr*, popada w dawny błąd, spodziewając się, że większość nie odważy się na zamach stanu wobec usposobienia kraju. Usposobienie to nie przeszkadza dziennikowi *Soleil* uroczyście zapewniać, że jeżeli o to chodzi, to monarchja będzie ogłoszoną nawet większością jednego głosu. Nie przeszkadza ono zarówno ks. de Broglie oświadczać w swoim organie *Le Français*, że wiadomość, jakoby się on skłaniał do rzeczypospolitéj, jest wierutnym fałszem. Nie bardzo téż pocieszającym objawem jest odstępstwo dziennikarskie, które we Francji zaczyna robić znaczne postępy. Za przykładem Johna Lemoiune, który oddał *J. d. Débats* na usługi fuzjonistów, ma wkrótce pójść Ludwik Merton, właściciel *Soir*, pisma, będącego dotychczas poufnym organem Thiersa.

Republikańscy członkowie rady jeneralnéj w Lille wystosowali po ukończeniu sesji dwa adresy prywatne, jeden do byłego prezydenta rzeczypospolitéj, winszując mu oswobodzenia kraju, drugi do Mac-Mahona, protestując przeciw zabiegom monarchistów i oświadczając się wyraźnie za rzecząpospolitą konserwatywną.

W budżecie rossyjskiego ministerstwa spraw zagranicznych na rok 1874, w liczbie zwyczajnych wydatków, wynoszących ogółem 2,497,547 rubli, znajduje się pozycja na utrzymanie szkoły św. Cyryla i Metodego w Ochrydzie, między Macedonją a Tessalją. Zadaniem téj szkoły, jak wyraźnie napisano w budżecie, jest rozpowszechnianie idei słowiańskich w pomienionych prowincjach.

Według ostatnich wiadomości z Hiszpanji należy się spodziewać drugiéj bitwy pod Estellą, która zostaje w posiadaniu karlistów. Stoi tam, jak się domyślają, Don Carlos na czele 5,000 ludzi, podczas gdy republikanie zbliżają się z podwójnemi siłami.

Gladstone zamierza rozwiązać parlament dopiéro po przedyskutowaniu budżetu na przyszłéj sesji; a zatem przed końcem lutego nie ustaną nieporozumienia, które tylko przez rozwiązanie parlamentu dałyby się załatwić.

Ruch wyborczy
w kraju i poza krajem.

W Nowym Sączu utworzył się w sobotę komitet wyborczy dla gmin wiejskich w okręgu wyborczym nowo-sądeckim. — Komitet składa się z 10 członków.

Przedwczoraj odbył lwowski komitet centralny 5godzinne zwyczajne posiedzenie, postanowiono wszakże nie ogłaszać zapadłych na niem uchwał.

Komitet powiatowy dla gmin wiejskich w okręgu wyborczym lwowskim obradował wczoraj nad sprawą kandydatów. — Nie zgodzono się jeszcze na żadnego kandydata, gdyż nie przyszło jeszcze do skutku porozumienie się z Gródkiem i Jaworowem, należącemi do tego samego okręgu wyborczego.

W okręgu gmin wiejskich tarnopolsko-zbarasko-skałackim popierają kandydaturę ks. Kaczały, którego przeciwnikiem, przez świętojurców forytowanym, jest ks. Naumowicz.

Korespondencje „Kraju“.

Wiedeń 2 września.

L. Dwa wielkiéj wagi fakta polityczne zajęły chwilowo prasę tutejszą: zapowiedziany przyjazd króla Wiktora Emanuela do Wiednia i uroczysty obchód klęsk Francji i zwycięztw niemieckich w Berlinie. Jakkolwiek oba te fakta przypominają tylko różne niepowodzenia Austrji w ostatniém piętnastoleciu, to jednak przyjazd Wiktora Emanuela budzi tutaj tyle szczeréj radości, ile obchód berliński tajonéj niechęci a obłudnych deklamacji o wielkości Niemiec.

Dziwna to rzecz, że dopiéro fakta dokonane sprowadzają najczęściéj umysł ludzki z błędnych torów i tłumią śl pe namiętności i niechęci. Ileż to palnego materjału nienawiści i nieprzyjaźni nagromadzonego było dawniéj między Austrją a Włochami?

Trzeba było dopiero dwóch wojen krwawych i znacznego przeciągu czasu, w którym rezultaty tych wojen nabrały nienaruszonéj stałości i mocy prawnéj, aby wykorzenić z umysłów te niechęci i zawiści, które stały na przeszkodzie przyjaznemu zbliżeniu się dwóch sąsiednich mocarstw.

Dziś król włoski może być pewnym w stolicy Austrji entuzjastycznego przyjęcia, gdyż pewnie w całym Wiedniu nie ma już ani jednego Austrjaka, który nie pojmuje całą zbawienność dla Austrji przyjaznéj względem Włoch polityki.

Minąłby się jednak z prawdą, ktoby o takim samym zwrocie zapatrywań względem Prus głosił — jak się mijają z prawdą artykuły z powodu uroczystości berlińskiéj w tutejszéj prusofilskiéj prasie.

Rany zadane niegdyś Austrji przez Włochy w sojuszu z Francją, dawno już zgoiły się: ale upokorzenia i straty zgotowane Austrji przez Hohenzollernów nie są jeszcze zapomniane. Jedność Włoch nie drażni już dzisiaj nikogo w Austrji: ale jedność niemiecka z wykluczeniem Austrji długo jeszcze tkwić będzie jak zatruta strzała w sercu każdego Niemca — Austrjaka.

I jakżeżby inaczéj być mogło? Przecież jedność ta utrwaloną została na gruzach dawnéj Austrji i po zniszczeniu jéj przewagi w Niemczech. To też uroczystość, która dzisiaj odbywa się w Berlinie, chcąc nie chcąc przywoła na pamięć wszystkie klęski Austrji i całą obłudę, z jaką Prusy postępowały względem sprzymierzeńca swego w wojnie duńskiéj. Sam bowiem słup tryumfalny, który dziś ma być odsłonięty w Berlinie, nie jest bynajmniéj tylko pomnikiem ostatnich zwycięztw pruskich nad Francuzami, ale nawet według urzędowych świadectw pruskich ma być pomnikiem zwycięztw Prus nad Danją, Austrją i Francją. To też między trofeami, które zdobić mają dziś miejsce uroczystości w Berlinie, znajdują się także działa austrjackie zabrane w Czechach, a jeden z dokumentów umieszczonych pod kamieniem węgielnym tryumfalnego słupa mówi wyraźnie o wielkiem dziele zjednoczenia dokonanem roku 1866! Nic dziwnego więc, że pomimo obłudnych deklamacyj prusofilskiéj *Nowéj Pressy*, Wiedeń z niechęcią patrzy dziś na uroczystość berlińską, podczas kiedy ze szczerem zadowoleniem przyjmuje zapowiedź odwiedzin króla włoskiego.

Z nowin wyborczych zapisać tylko wypada, że kandydatura Lucama generalnego sekretarza banku narodowego należy do rzędu kaczek, które w czasie wyborów zwykle całemi stadami unoszą się nad widnokręgiem wyborczym. Natomiast dr. Giskra pomimo okrzyczanych „nieczystych rąk“ ma wszelką szansę w Bernie, mieście swoje rodzinnem.

W tutejszym zakładzie kredytowym (Credit Anstalt) zaszła znowu defraudacja kwoty 46,000 złr. Sprzeniewierzył je jeden z woźnych, który posiadał najzupełniejsze zaufanie dyrektora.

Poznań. Wyrokiem poznańskiego sądu kryminalnego arcybiskup hr. Ledóchowski został skazany na 200 talarów grzywien. Prokurator wniósł, aby ze względu „na nieprzyjazną postawę arcybiskupa względem państwa“ skazać go na 500 tal. lub w razie niemożności ściągnienia téj kary, na cztery miesiące więzienia. Sąd jednak mając na względzie, iż to jest pierwszy tego rodzaju wypadek, nie widział najmniejszéj potrzeby przekroczenia najniższéj kary za nieposłuszeństwo nowym prawom kościelno politycznym.

N. D. A. Ztg., mówiąc we wstępnym artykule o wyroku wydanym przez sądy pruskie na arcybiskupa gnieznieńskiego i biskupa fuldajskiego, nie przypuszcza, aby kary te przyniosły jakiś widoczny rezultat i zdołały przywieść do upamiętania wysokich dostojników kościoła. Tylko od energji i konsekwencji ze strony rządu w sprawach kościelnych zdaniem *N. D. A. Zeitung* można się spodziewać w przyszłości złamania nieposłuszeństwa episkopatu pruskiego.

Przy téj sposobności organ ks. Bismarka nie szczędzi rad i napomnień obu dostojnikom i stawia im za przykład biskupa strassburgskiego ks. Räss, który nominacje księży oddaje pod zatwierdzenie rządu, a pomimo to nikt go nie posądza o jakieś odszczepieństwo. Z tonu więc dzienników urzędowych i ministerjalnych możemy najlepiéj się przekonać, że rząd w téj walce ani na krok ustąpić nie myśli; pomiędzy biskupami także nie widzimy najmniejszéj skłonności do ustępstw. Teraz tylko najprawdopodobniéj rozpocznie się walka w całem znaczeniu wyrazu, któréj dopiero pierwsze strzały padły w dyecezji gnieznieńsko-poznańskiéj i fuldajskiéj. Komisarze rządowi Tschackert z Poznania i radca Freitag z Królewca udali się obecnie do Pelplina w celu odbycia rewizji tamecznego seminarjum duchownego. Rezultat rewizji seminarjów w dyecezjach warmińskiéj i chełmińskiéj będzie zapewne ten sam, co w archidyecezji gnieznieńsko-poznańskiéj.

Dz. Poznański podaje bardzo ciekawy dokument świadczący o usiłowaniach urzędników pruskich do zrobienia szkoły środkiem propagandy politycznéj. Królewski powiatowy inspektor szkolny p. Schwalbe wydał okólnik do wszystkich nauczycieli w obwodzie krotoszyńsko-pleszewskiéj inspekcji szkolnéj, aby „pamięć świetnych wypadków, które jedność i wielkość naszéj ojczyzny na nowo ugruntowały“, obchodzoną była jak najuroczyściéj d. 2 września we wszystkich szkołach rzeczonego obwodu przez nauczycieli i uczniów. Tego rodzaju okólnik można uważać prawie za rozkaz, albowiem w drugiéj jego części czytamy, co następuje: „Oczekując z pewnością sprawozdania z téj uroczystości, spodziewam się z ufnością po gorliwości nauczycieli, że wedle sił o to mieć będą staranie, aby na patrjotyzm powierzonéj im młodzieży podziałać ożywiająco przez żywe przedstawienie walk bohaterskich i wielkich nabytków ostatnich lat wojennych“. Jeżeli więc nauczyciele wezmą się gorliwie do wypełniania woli p. inspektora, to szkoły w obwodzie krotoszyńsko pleszewskim utracą swój właściwy charakter i staną się ogniskiem wszczepiania w młodzież polską patrjotyzmu pruskiego.

Przy znanem usposobieniu naszéj dziatwy, tego rodzaju propaganda pociągnie za sobą demoralizację, albowiem zawczasu dziatwa będzie zmuszoną uciekać się do obłudy i udawania uczuć, które są dla niéj tak wstrętnemi. Do podobnego celu dąży już jawnie dyrektor szkoły realnéj w Poznaniu p. Geist, który wyciska gwałtem składki od uczniów na uczczenie rocznicy katastrofy sedańskiéj, a jeżeli któ-

ry z nich tłómaczy się brakiem pieniędzy, to p. dyrektor uczy zaciągać pożyczki od obcych bez wiedzy rodziców. Zapewne z nauki téj nie omieszkają korzystać uczniowie przy każdéj innéj sposobności, za co rodzice będą mogli podziękować p. dyrektorowi zakładu. W innej znowu prowincji państwa pruskiego, mianowicie na Górnym Szlązku, wspomnienia świetnych zwycięztw z roku 1870 zawróciły zupełnie głowę zawiadowcy landratury w powiecie pszczyńskim, który w odezwie datowanéj w taki sposób: „Pszczyna 18 sierpnia 1873 r. w dzień zwycięzkiéj bitwy pod Gravelotte" zapowiada kogo ludność miejscowa ma wybierać na posła, jak on będzie prowadził agitację wyborczą i t. d., chociaż podobne obowiązki do jego urzędu wcale nie należą. Widocznie wyobraził sobie, że w dniu tak pamiętnym dla Niemców do ludności polsko-katolickiéj można przemawiać tonem baszy tureckiego. Budowa fortecy w Toruniu, czyli właściwiéj mówiąc wzmocnienie i rozszerzenie obwarowań, jak donosi *Gaz. Tor.*, rozpocznie się natychmiast. Urząd fortyfikacyjny ze wszech stron ściąga robotników.

Kronika potoczna i rozmaitości.

Kraków, 3 września.

Jutro we czwartek o godz. 5 wieczór odbędzie się posiedzenie rady miejskiéj. Oprócz przedmiotów zaległych z poprzedniego porządku dziennego, przyjdą następujące wnioski pod obrady: Rada miejska gotowa jest do kroków zmierzających do umieszczenia szkoły sztuk pięknych i w tym celu gmina ofiaruje grunt pod budowę téj szkoły a zarazem starać się będzie u władz krajowych rządowych i autonomicznych o uzyskanie funduszu na budowę tego domu; dopóki zaś to nie nastąpi, uprasza o pozostawienie szkoły rzeczonéj w dotychczasowym jéj lokalu. Drugi wniosek jest, aby przedstawić radzie szkolnéj okręgowéj potrzebę cofnięcia nominacji dyrektora i prefekty w szkole żeńskiéj miejskiéj na Podwalu; w przeciwnym bowiem razie, gmina wstrzyma im wypłatę miesięcznéj płacy. Inny wniosek zaleca przyjęcie warunków podanych przez tow. dobroczynności pod względem przyjmowania osób przez magistrat na utrzymanie oddawanych, oraz wypłatę przypadających z tego tytułu towarzystwu 502 zła.

Stan cholery. — We wtorek przybyło do szpitala Braci Miłosierdzia na Kazimierzu chorych na cholerę: 4, umarł 1, wyzdrowiało 3, zostaje w leczeniu 18.

Do szpitala barakowego na Skałce przybyło we wtorek: 3, umarło 2, wyzdrowiało 3, zostaje w leczeniu 9.

W szpitalu Sióstr Miłosierdzia we wtorek: umarło 2, wyzdrowiało 5, zostaje w leczeniu 19.

Do szpitala Felicjanek na Smoleńsku przybyło we wtorek: 4, umarło 6, wyzdrowiało 4, zostaje w leczeniu 20.

Do szpitala starozakonnych przybyło we wtorek: 3, umarło 3, wyzdrowiał 1, zostaje w leczeniu 19.

Oprócz tego w domach prywatnych na Kazimierzu i Stradomiu umarło we wtorek 2, w innych przedmieściach i w śródmieściu 3.

Na Podgórzu zachorowało we wtorek: 3, umarło 3, zostaje w leczeniu 11 (wszyscy w szpitalu).

Dzisiaj odbyło się znowu ćwiczenie całéj załogi krakowskiéj w kierunku ku granicy rossyjskiéj.

Cholera w Galicji. — Według urzędowych raportów w czasie od 1 do 15 sierpnia grasowała cholera w 58 powiatach a 864 miejscowościach, w których do pozostałych dnia 1 chorych 4281, przybyło do d. 15 sierpnia 33,206, tak, iż w ogóle w tym czasie leczono chorych 37,487; z tych wyzdrowiało 15,592, umarło 12,654, a pozostało w leczeniu 9,241 w 736 miejscowościach. Leczeniem chorych zajmowało się w powyższym okresie czasu prócz 58 lekarzy powiatowych, 104 doktorów medycyny, 48 doktorandów med., 152 chirurgów; łącznie 362 lekarzy z ramienia rządu wydelegowanych.

Z sądu karnego. — We czwartek dnia 4 września, odbędą się w tutejszym sądzie karnym następujące ostateczne rozprawy: Heleny i Tekli Salemonowicz o morderstwo, Marcjanny Wójcik o kradzież, Zofji Borowskiéj o kradzież.

= **Dziennika mód** wyszedł nr. 23 z dnia 1 września i zawiera oprócz licznych jak zwykle rycin z ich opisem, rycinę kolorowaną oraz dodatek obejmujący wzory haftów i krojów, a w części literackiéj humoreskę W. Skiby: „Miłość lekarzem," wiersz p. St. Grudzińskiego: „Metamorfoza," dokończenie artykułu: „Kobieta w Rossji w wieku XVII," „Listy o wystawie wiedeńskiéj 1873 r." przez Alf. Sz., kronikę przez Omikrona „Z kraju i świata" i kronikę poświęconą modom p. Astrę, wreszcie kilka drobniejszych rzeczy.

Brodzka komisja wystawowa pragnąc ułatwić zwiedzenie wystawy wiedeńskiéj zdolnym rolnikom, rzemieślnikom i nauczycielom wyznaczyła zasiłki z swoich funduszów następującym osobom: Wład. Szpauście rządcy dóbr Wysocka w pow. brodzkim, Jul. Sochanikowi rządcy dóbr Zbaraża, Jędrz. Morawcowi rządcy dóbr Denysowa w pow. tarnopolskim, Ad. Grochowalskiemu mechanikowi z Radziechowa w pow. kamioneckim, Joach. Kanelowi blacharzowi z Brodów i Just. Nowakowskiemu dyrektorowi szkoły wyższéj ludowéj w Złoczowie, każdemu po 100 zła.; tudzież Leop. Hertzelowi dyrektorowi szkoły izraelickiéj w Brodach, Fr. Szpetmańskiemu dyrektorowi szkoły wyższéj ludowéj w Brzeżanach i nauczycielom szkół wyższych ludowych: Franc. Irauth w Złoczowie, Ferd. Pollowi w Czortkowie i Marc. Gliwie w Tarnopolu, każdemu po 60 zła.

Wybór uzupełniający do rady powiatowéj w Chrzanowie z grupy gmin wiejskich, rozpisany został na dzień 26 b. m.

Wybór odbędzie się w mieście powiatowém; o godzinie i miejscu takowego zawiadomieni zostaną wyborcy kartami legitymacyjnemi.

Nowości literackie. — „Bibljoteka najciekawszych powieści i romansów", zeszyt 141: (Czarna ręka, romans historyczny, z szwedzkiego przez C. F. Ridderstadt, ciąg dalszy. — Pamiętniki Daniela, powieść współczesna napisał Józef Tretiak, ciąg dalszy). — „Jak robotnicy u nas mieszkają?" odczyt Heuricha, wydany jako szósta dziesięciogroszowa książeczka dla rzemieślników", nakładem Al. Makowieckiego. Warszawa. 1873. — „Wystawa illustrowana wiedeńska", zesz. I. Nakład Kaufmana w Warszawie. Zawiera: słówko wstępne, program wystawy, opis pałacu, wystawa jako budynek po za przysłoną pozorów i 7 rycin. — „Dzieje moralne kobiet", Ernesta Legouvé, w przekładzie polskim Jadwigi Trzcińskiéj. Tom III. Nakład *Przeglądu tygodn.* Warszawa. 1873.

„Dzwonek teatralny". — Pod tym tytułem wyszedł we Lwowie pierwszy numer pisemka, poświęconego sprawom teatru. Ma ono wychodzić w dniach przedstawienia dramatu lub komedji, kilka razy tygodniowo. Opera starać się ma o osobny organ.

Zmniejszanie się produkcji i spożycia soli galicyjskiéj. — Produkcja soli w Galicji w lipcu r. 1873 wynosiła 149530 cent.; sprzedaż 146,579 centn. Produkcja wynosiła o 102,493 cent. mniéj, sprzedaż o 104,158 cent. mniéj niż w lipcu 1872 roku.

Ułatwienia w przesyłaniu telegramów. Dyrekcja telegrafów we Lwowie ogłosiła, co następuje:

Oprócz marek do przylepiania na depesze zaprowadzono także blankiety za opatrzone już w drukowaną markę na 50 cent., które w każdéj stacji telegrafu nabyć można. Blankiety te nadają się szczególnie do korespondencji w obrębie monarchji austro-węgierskiéj, gdzie podług nowéj ujednostajnionéj taryfy płaci się od 1 sierpnia b. r. od pojedynczéj depeszy (do 20 słów) bez różnicy odległości 50 ct. Pisząc depesze na takim ostęplowanym blankiecie, można takową w każdéj rządowéj lub kolejowéj stacji bez straty czasu podać, lub złożywszy w formie listu i opieczętowawszy przesłać pocztą lub posłańcem do telegrafowania. — Wreszcie można blankiety z wyciśniętą marką 50 centową użyć do depesz mających więcéj jak 20 słów, jakoteż do depesz zagranicę przeznaczonych, uiszczając przypadającą wyższą należytość przylepionemi markami.

Działalność tanich kuchen w Warszawie. — Kuchnie tanie w Warszawie w 1872 roku wydawały przecięciowo dziennie 386 całych obiadów po kop. 11, i 167 półobiadów po kop. 6. Kuchnia nr. I. przy ulicy Freta wydała w ciągu roku obiadów całych 69,575, półobiadów 32,095; wydała ich najwięcéj we wrześniu (8,973), najmniéj w marcu (5,448); średnio dziennie po 193 całych i 89 półobiadów. Jeden obiad kosztował tam administrację 11 307 kop. Kuchnia nr. II. przy ulicy Chmielnéj wydała w ciągu roku obiadów całych 69,489, półobiadów 28.151. Wydała ich najwięcéj w lipcu (8,300), najmniéj w grudniu (5,160$^1/_2$). Średnio wydawała ta kuchnia obiadów całych 193, półobiadów 78. Koszt jednego obiadu wynosił tu kop. 12,113. Koszta wyższe nad dochody są skutkiem rosnącéj drożyzny; w początkach instytucji tanich kuchen obiad kosztował w nich tylko 10 kop. Przewyżkę kosztów pokrywa instytucja z własnych zasobów, byle nie podnosić ceny obiadów. Z dniem 1szym stycznia r. b. obie kuchnie reprezentowały w funduszach wszelkiego rodzaju rs. 6,225 k. 89$^1/_2$.

Front domu towarzystwa lekarskiego przy ulicy Niecałej w Warszawie przyozdobiony został czterema kamiennemi figurami naturalnéj wielkości. Figury, dzieło dłuta artysty rzeźbiarza p. Faustyna Cenglera, wyobrażają: Hygeę, Appolina, Minerwę i Eskulapa.

= **Równocześnie** z kongresem lekarskim rozpoczął się także w Wiedniu kongres artystyczno-naukowy, otworzony przemową ministra oświecenia.

= **Znana śpiewaczka** opery nadwornéj w Wiedniu, panna Ehnn, wyszła dnia 1 b. m. za mąż za kapitana Sand.

= **Pokazało się,** że ciało które znaleziono w Dunaju pod Altenburgiem, nie były zwłokami młodego Breya, za jakie je uważano, tylko pewnego chłopca wiejskiego, który kąpiąc się utonął.

= **Jeszcze jedna ofiara giełdy.** — 23 letni kasjer powszechnego austrjackiego banku, Gustaw Springer, strzelił do siebie w łazience w kąpielach Djany w Wiedniu 24 z. m. i zawieziony do szpitala po kilku dniach tam umarł. Znaleziono przy nim kartkę ołówkiem napisaną: „Straciłem na giełdzie cały mój majątek i oprócz tego dwa razy więcéj. G. S."

= **Jak niedawno** do szacha perskiego, tak obecnie do bawiącego w Wiedniu księcia serbskiego Milana udała się deputacja „stowarzyszenia izraelickiego" z prośbą o poprawienie społecznych stosunków żydów, mieszkających w Serbji. Książe naturalnie odpowiedział, że za powrotem do domu gruntownie tę rzecz rozważy.

Oburzający postępek „cywilizatorów" pruskich. — *Dzien. Pozn.* donosi, że dyrektor poznańskiéj szkoły realnéj, dr. Geist, zwoławszy całą szkołę do auli, wypędził ucznia III klasy (wyższéj), niejakiego Pawlickiego za to, że tenże nie zapłacił nakazanéj złotówki na „Sedanfeier." Uczynił to zacny dyrektor bez wysłuchania i przyzwolenia konferencji nauczycielskiéj.

Listy gończe. — Jan Karpiński z Basanowa w król. Polskiém, został w Rozenbergu w Zachodnich Prusach za kradzież konia przytrzymany, wyłamał się jednak w nocy z więzienia, zostawiwszy swój ubiór. Ma lat 24, jest wzrostu średniego, barczysty, blondyn, ma oczy siwe.

— Sąd obw. w Poznaniu ściga za sprzeniewierzenie inspektora tow. ubezpieczeń „Liverpool and London" Hieronima Gładysza ze Skwierzyna. Ma lat 25, jest dosyć wysoki, smagły, blondyn, ma oczy siwe. mówi także po niemiecku.

W sprawie wygnańców sybirskich. — Rossyjskie ministerstwo spraw wewnętrznych postanowiło, aby władze wysyłające wygnańców do Syberji lub do odległych prowincyj Rossji europejskiéj, odebrane od nich pieniądze przesyłały pocztą na ręce osób lub władz, które potem bezpośredni nad wygnańcami mają rozciągnąć nadzór. Aresztanci w zamian otrzymywać winni karty, za któremi swe pieniądze odebrać będą mogli.

= **W Genewie** otwarto już ostatnie skrzynie pozostałe po księciu brunszwickim, które zawierają kosztowności cenione na 15,000,000 franków i akcje kolei Oceanu spokojnego. Tym sposobem pieniędzy zalikwidowanych w Genewie jest już 45—48 miljonów. Ciekawem byłoby zapewne systematyczne studjum, jakim sposobem dochodzi się do takich skarbów.

Budowa kościoła poświęconego Sercu Jezusa w Montmartre pod Paryżem, która niedawno tyle robiła hałasu i stała się przedmiotem rozpraw w zgromadzeniu narodowem, napotkała niespodzianą przeszkodę ze strony miasta, jako właściciela gruntu, na którem zamierzono wznieść tę świątynię; zapomniano bowiem zapytać się rady miejskiéj o przyzwolenie, a znając radykalne usposobienie większości członków tego zgromadzenia, można było łatwo przewidzieć, jakie zawikłania i trudności może spotkać wykonanie projektowanéj budowy.

Z francuzkiéj akademji umiejętności. — Dnia 27 z. m. odbyło się w Paryżu doroczne zebranie akademji francuzkiéj, pod przewodnictwem Kamila Rousseta. Rozdzielono na nim nagrody literackie i naukowe. Wielką nagrodę przeznaczoną dla poetów, otrzymał p. Albert Delpil za utwór poetyczny p. n.: „Skrucha, opowiadanie proboszcza wiejskiego"; nagrodę wynoszącą 2500 fr. otrzymał p. Cucheval za „Dzieje wymowy łacińskiéj przed Cyceronem" i hr. Beauvoir za „Podróż naokoło świata"; po 2000 fr. otrzymali pp.: Edward Fournier za „Teatr francuzki przed epoką odrodzenia" i Paweł Deroulade za tom poezyj p. n.: „Piosnki żołnierza". Trzecią nagrodę wynoszącą 2000 fr. podzielono między pp. Maurycego Blocka (za „Mały podręcznik praktycznego gospodarstwa ludowego") i księdza Tounissow (za dzieło p. n.: „Obywatele i robotnicy"). Prócz tego mieli otrzymać nagrody: Jerzy Perrot za „Wymowa polityczna i sądowa w Atenach"; pani Daniel Stern za „Historję powstania rzeczypospolitéj niderlandzkiéj" i Magnabal za tłumaczenie Historji literatury hiszpańskiéj Ticknora.

Rossja zdaje się być najbogatszą w kruszce. Podług urzędowych danych z ostatniego roku, posiada 1126 kopalni i w ogóle zakładów dobywania złota, 6 platyny, 26 srebra, 71 miedzi, 1283 rud żelaza, 192 węgla, 4 soli, 6 cynku, 1 chromu, 1 kobaltu, 472 źródeł nafty. Górnictwo zajmuje 263,383 ludzi, z tego blizko połowa 69,816 zajmuje się dobywaniem szlachetnych kruszców.

Ukończona już obecnie kolej z Poti do Tyflisu należy do najciekawszych dróg żelaznych w Europie. Na niewielkiéj stosunkowo rozległości (300 kilometrów), łączy ona wszelkie możliwe trudności, z jakiemi się przy budowie kolei można spokać. Wyszedłszy z Poti, położonego o 7 stóp nad poziomem morza Czarnego (a więc 68 stóp ponad poziomem Kaspijskiego) idzie na przestrzeni 60 kilometrów przez bagniste okolice Mingrelji, następnie po przebyciu 50 kilometrów płaskiego wzniesionego terrenu przedziera się przez łańcuch gór na 30 kilometrów szeroki. Tu kolej idzie w gzygzak z biegiem rzeki Kur, robiąc skrzywizny z promieniem 490 stóp liczącym i liczne wzniesienia. Na 150 kilometrze dosięga kolej podnóża łańcucha gór i po długiém na 9 kil. podnoszeniu się dochodzi do 3500 wysokości, gdzie przebywa płaskowzgórze na 2100 stóp długie, z którego znowu z ogromnym spadkiem (1:18) spuszcza się i przebywa daléj liczne tunele, groble i mosty, których na całéj drodze 430 się znajduje. Jeszcze 22 października roku zeszłego ruch na téj linji został otwarty, lecz zaraz szóstego dnia nastąpiło wykolejenie pociągu, które uszkodziło niezmiernie drogę i przerwało komunikację. Dotąd jeszcze nie udało się na nowo ruchu na téj drodze przywrócić, bowiem lokomotywy, jakie posiadano, okazały się niepraktycznemi przy przebywaniu wielkich pochyłości.

Bibljoteki we Włoszech. W końcu roku 1872 znajdowało się we Włoszech 29 bibljotek królewskich otwartych dla publiczności, z których w ciągu tegoż roku korzystało 853,901 czytelników. W samym Neapolu pięć księgozbiorów wykazuje liczbę 246,651 czytelników, kiedy w Turynie było ich tylko 119,179, we Florencji zaś 90,706. Dowód więc najoczywistszy, iż dwa ostatnie miasta, tak dumne ze swojéj oświeconéj stosunkowo do innych części Włoch ludności, pod tym względem ustąpić muszą pierwszeństwa Neapolowi. Jedenaście bibljotek otwieranych bywa wieczorem; pod tę porę korzystało z nich 131,471 osób. Najwięcéj wymaganych książek należało do działu literacko-filozoficznego (206,489), po nich szły książki z działu historyczno-biograficznego (140,977), potém z nauk przyrodniczych (133,005), nowelle i romanse miały tylko 51,619 czytelników. Liczby te inaczéjby się jeszcze przedstawiały, gdyby się dodało do nich dokładne wiadomości o użytkowaniu z prywatnych, miejskich, gminnych i innych korporacyjnych księgozbiorów. Ze szczegółowego wykazu ruchu bibljotecznego w Turynie okazuje się, iż większa część dzieł żądanych wieczorną porą, w pierwszym roku kwartale (w ogólnéj liczbie 20,756) należała do rzędu literatury i nauk przyrodniczych, kiedy podczas dnia potrzebowano zwykle książek traktujących o fizyce, chemji i matematyce.

= **Proces o fałszowanie weksli.** — W Londynie skończył się w tych czasach proces czterech fałszerzy weksli, którzy z zadziwiającym sprytem i zręcznością oszukali bank angielski na 102,217 funt. szterl. (około 700 tysięcy talar.). Sąd ze względu na przebiegłość, jaką fałszerze przy téj sposobności pokazali, na ich wyrachowanie i wytrwałość w niegodnéj czynności, jako też ze względu i na to, że nie robili tego z niedostatku i przy swojem wykształceniu i środkach materjalnych, jakie posiadali, mogli byli w godziwy sposób na przyzwoity kawałek chleba zapracować, zawyrokował najcięższą karę w podobnych wypadkach tj. dożywotnie więzienie w domu poprawczym.

Rozbita szulernia. — Usiłowanie przeniesienia siedliska gry hazardownéj na wyspę Hel-

goland spełzło na niczem, dzięki energji miejscowego gubernatora (angielskiego). Policja zwietrzyła miejsce zabawy téj niewinnéj, od kilku już dni trwającéj i skonfiskowała wszystkie cacka i kassę z kilku tysięcy talarów. Osoby prowadzące zakład zostały obłożone grzywnami po 50 funtów st., a właściciel domu na zapłacenie 100 fs. został skazany. Nadto przedsiębiorców z wyspy wypędzono, a wszystkie rupiecie do gry należące na placu przed gmachem policji spalono.

Polacy w Ameryce. W niektórych okolicach amerykańskich znajduje się znaczna liczba Słowian osiedlonych, a mianowicie P o l a k ó w. Tych ostatnich w stanie Missouri w Union mieszka do 3000, w Detroit w stanie Michigan 1500, w Ellis w stanie Wisconsin 1000, w Nowym Jorku 2000, w Texas około 600. W Union nawet wychodzi pismo po polsku redagowane, jest szkoła wyższa polska, księgarnia, a czasami nawet i teatr amatorski grywa się w tym języku.

Jutro we czwartek muzyka wojskowa na plantacjach przed kasynem niemieckiem.

Teatr.—We czwartek dnia 4 września, komedja w 4 aktach oryginalnie wierszem napisana, przez Jana z Pleszowic (hr. Jana Aleksandra Fredrę syna): „Drzymka pana Prospera.“.

HOTEL POLSKI pod BIAŁYM ORŁEM. *Przyjechali:* Piotr Karoński wł. d., Teofil Kuczewski wł. d., Stefania Wróblewska wł. d. z Kongresówki; Tomasz Kolasiński ob., Adolf Modro zegarmistrz, Leopold Gileczek księgarz, Edward Piotrowski urz., Erazm Liszyn urz. z Warszawy; Henryk Habinder kup. z Kemnitz; Józ. Wołyniec ksiądz z Poznańskiego; Rajmund Florjanowicz prywatny z Ameryki.

Wiadomości urzędowe.

Wyciąg z dziennika urzędowego *Gazety Lwowskiéj* z dnia 1 września.

L i c y t a c j e. W sądzie pow. w Bohorodczanach d. 18 września, 20 października i 20 listopada realność l. 193 tamże. — W sądzie pow. w Gródku d. 16 października i 27 listopada realność l. 65 w Obroszynie.

K o n k u r s a. Posada oficjała rachunkowego przy namiestnictwie. — Posada geometry w okręgu podkomisji krajowéj podatku gruntowego w Tarnopolu.

Gospodarstwo przemysł i handel.

Galicyjskie towarzystwo kredytowe ziemskie. — Zmiany ustaw galicyjskiego towarzystwa kredytowego ziemskiego przez 10te ogólne zgromadzenie delegatów uchwalone, otrzymały najwyższą sankcję.

W skutek tych zmian wydawanie dotychczasowych 5% listów zastawnych bez okresowych, będzie zamknięte, podobnie jak to się stało poprzednio z listami zastawnemi 4%; a umarzanie ich z dotyczących spłat pożyczkowych uskuteczniać się będzie, jak dotąd, przez losowanie. Dalsza zaś emisja pożyczek nastąpi w listach zastawnych okresowych, z których każdy w 37 latach, od dnia jego wystawienia, z obiegu wyjść musi.

Te listy zastawne, w celu ich umorzenia, ściągane będą z obiegu przez losowanie, przez wypowiedzenie i przez zakupno podług kursu, do czego cała gotowizna, do funduszu umarzającego wpływająca, użytą zostanie; a mianowicie: najmniéj połowa téj gotowizny na losowanie, tudzież na wypowiedzenie tych listów zastawnych, które obiegowego okresu swego dosięgają. Wykazy wylosowanych i wypowiedzianych listów zastawnych ogłaszane będą, jak dotąd, aby ich właściciele zgłosić się mogli po wypłatę, w wartości imiennéj, z końcem następującego półrocza, jak to dotąd z wylosonemi listami zastawnemi się działo.

Zmiany te, nienaruszając w niczém wypróbowanego tyloletniém doświadczeniem bezpieczeństwa lokacji w listach zastawnych galicyjskiego towarzystwa kredytowego, będą bez wątpienia działać korzystnie na pokup tych efektów, którym przez okresowość przybywa do możliwego wylosowania jeszcze pewność wyjścia w oznaczonym czasie z obiegu. Prócz tego przez użycie części funduszu amortyzacyjnego na zakupno na targu w celu umorzenia, przybywa nowy kupiec, a ubywa z targu towaru, który się tam już nie pojawi, gdyż zniszczony będzie.

Dalsza zmiana w ustawach dotyczy zebrania ogólnego zgromadzenia, które od tąd odbywać się będzie 20 lutego, każdego roku. Zjazd zaś komisji rewizyjnéj nastąpi każdego 13 lutego.

Dnia 1 września odbyło się ciągnienie losów 40-miljonowéj pożyczki z r. 1864. Wyciągnięto następujące serje: 200 252 1070 1328 1407 1422 2296 3951. Wygrane padły następnie: Serja 3951 nr. 91 zła. 200,000, nr. 95 zła. 50,000, nr. 59 zła. 15,000; serja 252 nr. 15 zła. 10,000; daléj wygrały po 5000 zła. serja 252 nr. 26 i serja 3951 nr. 97; po 2000 zła. serja 1328 nr. 100, serja 1422 nr. 35 i serja 2296 nr. 22; po 1000 zła.: serja 200 nr. 29 i nr. 63, serja 1070 nr. 35, serja 1328 nr. 75, serja 1407 nr. 100, serja 2296 nr. 9; po 500 zła.: serja 200 nr. 13 i 26, serja 252 nr. 35 61 i 75, serja 1070 nr. 28 51 i 54, serja 1328 nr. 88, serja 1407 nr. 55 66 i 91, serja 1422 nr. 64, serja 2296 nr. 62 i 93; po 400 zła. serja 200 nr. 7 66 i 81, serja 252 nr. 9 10 31 64 i 83, serja 1070 nr. 12 13 27 76 i 98, serja 1328 nr. 28, serja 1407 nr. 4 30 50 59 68 i 88, serja 1422 nr. 18 53 i 73, serja 2296 nr. 5 16 77 i 83, serja 3951 nr. 27 41 i 75. Wszystkie inne losy w wyciągniętych serjach wygrywają po 180 zła.

Urodzaj tegoroczny w gub. podolskiéj jest tak wielki, iż jedna morga daje do 18 kóp pszenicy, a jeden kłos ma od 50 do 90 ziarn. Ceny ziemi podskoczyły niezmiernie: za dziesiatynę płacą do 150 rsr. Na leśne gospodarstwo również większą baczność zwracają właściciele. Orłowski, Sanguszko i inni porozdzielali lasy na poręby i zaczęli regularną takowych eksploatację.

CENY
na targowicy publicznéj w Krakowie
dnia 2 września 1873 r.

	zła. c.	do zła. c.
Mierzyca Pszenicy zimowéj	5 25	6 25
„ Pszenicy jaréj ..	6 —	6 65
„ Żyta.........	4 65	5 25
„ Jęczmienia	3 —	3 $37\frac{1}{2}$
„ Owsa	1 75	1 $87\frac{1}{2}$
Mierzyca Grochu........	4 50	4 $87\frac{1}{2}$
„ Jagieł.........	8 —	8 50
„ Fasoli.........	5 —	5 50
„ Tatarki........	3 25	4 25
„ Prosa	3 75	4 —
„ Rzepaku zimow..	4 50	5 15
„ Ziemniaków	1 40	1 60
Centn. w. Siana	1 25	1 50
„ Słomy	— 85	— 90
Funt w. Mięsa woł. lepszego	— 26	— 30
„ „ pośledn.	— 25	— 28
„ Polędwicy wołowéj	— 35	— 50
„ Słoniny.........	— 48	— 50
„ Wieprzowiny	— 30	— 35
„ Cielęciny	— 30	— 35
„ Baraniny	— 26	— 30
„ Smalcu wieprz....	— 48	— 50
„ Sadła	— 52	— 55
„ Masła	— 50	— 55
„ Świec stearynowych	— 64	— 66
„ Świec łojowych ...	— 44	— 46
„ Mydła.........	— 26	— 34
„ Soli	— —	— 7
Garniec Spirytusu na 90°.	2 50	3 —
„ Okowity na 80°..	— —	2 —
„ Masła	3 —	3 25
Kopa Jaj kurzych	1 20	— —
Miarka Kaszy jęczmiennéj.	— 65	— 82
„ „ częstochow..	1 $82\frac{1}{2}$	— —
„ „ pszenicznéj .	1 60	1 70
„ „ perłowéj ...	1 10	1 40
„ „ tatar. całéj..	1 45	1 50
„ „ „ łupanéj	1 —	1 10
„ „ jaglanéj....	1 —	1 10
„ Pęcaku	— 90	1 —
Mąki centnar pszenicznéj.	11 40	16 30
Sąg drzewa bukowego....	15 —	16 —
„ „ olszowego....	11 —	12 —
„ „ sosnowego ...	10 —	10 50
„ „ jodłowego....	9 —	— —
Sąg (50 cntn.) węgli laryszowskich .	30 —	
„ „ „ brzęczkowickich	24 —	
„ „ „ dąbrowskich ...	22 —	
„ „ „ jaworzeńskich ..	22 —	
Centnar wied. węgli laryszowskich ..	— 75	
„ „ „ brzęczkowskich.	— 55	
„ „ „ dąbrowskich ...	— 46	
„ „ „ jaworzeńskich ..	— 46	

Sporządzono w biurze komisarjatu targowego.
Komisarz targowy: *Siermontowski.*

Ostatnie wiadomości.

Rappel donosi, że republikańscy deputowani z wschodnich departamentów Francji zamierzają udać się do Nancy na powitanie Thiersa, wracającego z Szwajcarji i urządzić tam na cześć jego wielką ucztę. Wszystkie miasta i miasteczka Alzacji i Lotaryngji mają w takim razie wysłać swych delegatów do Nancy.

Poseł hiszpański w Paryżu Abarzuza dziękował na sobotniém posłuchaniu u ministra spraw wewnętrznych za utrzymywanie dobrych stosunków z Hiszpanją.

Dzienniki belgradzkie piszą z wielkiem zadowoleniem o wspaniałem przyjęciu, jakiego doznał książę Milan ze strony dworu austrjackiego. „Vidovdan“ widzi w tém wzmocnienie przyjacielskich stosunków między Serbją a monarchją austrjacko-węgierską, które leży w interesie państw obydwu.

Villemessaut wezwał wszystkich rojalistów francuzkich do składek na odbudowę Tuilerjów, które mają być ofiarowane w darze przyszłemu władcy Francji; sam otworzył subskrypcję 40,000 franków. Zdawałoby się, że rojaliści bardzo już chyba muszą być pewni swego, jeżeli z tak dalekimi noszą się planami.

Cesarz niemiecki przyjmował wczoraj ambasadora niemieckiego w Paryżu, hr. Arnima, który już bardzo prawdopodobnie nie wróci więcéj na swą posadę.

Kurs papierów i pieniędzy.

KRAKOW, 3 września.	płacą Zła.	c.	żądają Zła.	c.
5% Obligacje indemn. galicyjskie ..	74	25	76	25
kupon ubiegły ... 160				
4% Listy zastawne galicyjskie	70	—	72	—
kupon ubiegły 68				
5% Listy zastawne galicyjskie.....	76	25	78	25
kupon ubiegły 86				
4% Listy zastawne polskie serja I..	94	—	95	75
kupon ubiegły 77				
4% Listy zastawne polskie serja II.	93	25	94	75
kupon ubiegły 77				
5% Listy zastawne polskie nowe .	93	25	94	75
kupon ubiegły 97				
4% Listy likwidacyjne polskie.....	79	—	81	—
kupon ubiegły..... 102				
6% Listy zastawne banku hip. gal.	82	50	84	50
kupon ubiegły 03				
6% Listy zastawne banku włościań.	—	—	94	—
kupon ubiegły 103				
Galic. zakładu kredyt. ziemskiego:				
$5\frac{1}{2}$% Listy zast. 36-letnie srebrem.	—	—	—	—
6% Listy zast. 36-letnie banknot..	—	—	—	—
6% „ „ 18-letnie „	—	—	—	—
Akcje kolei warszawsko-wiedeńskiéj.	92	50	95	—
„ „ galic. Karola-Ludwika ..	218	—	223	—
„ „ lwowsko-czern.-jaskiéj ..	138	50	142	50
„ banku dla han. i przem. 80 zła.	—	—	—	—
Losy krakowskie na 20 zła.........	—	—	24	—
„ 5% (Donau-regulirung).......	—	—	—	—
„ premjowe węgierskie	—	—	—	—
„ 3% tureckie 400 franków	—	—	—	—
„ miasta Stanisławowa	—	—	24	—
Srebro nowe austrjackie	105	—	107	—
„ w kuponach	104	50	106	50
„ (obrączkowy rubel)........	166	--	172	—
Ruble papierowe rossyjskie........	150	25	151	75
Talary pruskie	164	75	166	75
Dukat obrączkowy..............	5	30	5	42
20-frankówka	8	82	8	96
Rumuńskie obligacje 100 tal.	39	—	41	—

WIEDEN, 2 września.	płacą Zła.	c.	żądają Zła.	c.
Renta austrjacka 5%	70	45	70	55
„ „ w srebrze 5%	73	60	73	80
Losy:				
Z roku 1839 całe za 100 zła........	290	--	295	—
„ 1839 ⅕ „ 100 „	266	—	269	—
4% rząd. z r. 1854 za 250 „	92	50	93	50
5% „ „ 1860 całe „ 500 zła. ..	101	50	103	—
5% „ „ 1860 ⅕ „ 100 „ ..	110	—	110	50
Rządowe „ 1864 za 100 zła.	134	—	135	—

	płacą Zła.	c.	żądają Zła.	c.
Węgierskie poż. prem. na 100 zła....	81	75	82	—
Kredytowe 1860 r..... „ 100 zł. m. k.	173	75	174	25
Krakowskie .... „ 20 zła. ..	22	—	23	—
Ofen (Budy)......... „ 40 „	23	50	24	—
Rudolfa............. „ 10 „	13	—	14	—
Salzburga........... „ 20 „	18	—	20	—
Obligacje:				
Indemnizacyjne galicyjskie........	75	20	75	70
Pożycz. kolei węg. sr. 5% szt. 120 zła.	97	80	98	20
Akcje bankowe:				
Anglo-austrjackie ..... za 120 zła.	189	—	190	—
Boden-Credit austrjac. . „ 80 „	249	—	250	—
„ „ węgier. .. „ 80 „	59	—	60	—
Franco austrjackie .... „ 80 „	80	50	81	—
„ węgierskie .... „ 80 „	—	—	—	—
Galic. banku hipotecz. . „ 200 „	—	—	—	—
„ dla handlu i prz.. „ 80 „	69	—	—	—
„ Landebk. Lwów. „ 100 „	—	—	—	—
Handelsbank wiedeński „ 200 „	112	50	113	50
Interventionsbank..... „ 80 „	32	—	33	—
Länderbank Verein.... „ 140 „	119	—	121	—
Nationalbank	974	—	976	—
Unionbank .... za 200 zła.	146	—	146	50
Vereinsbank austrjackie „ 80 „	59	50	60	—
Verkehrsbank .... „ 80 „	142	—	144	—
Wechslerbank wiedeńs. „ 80 „	150	—	160	—
Wechslerstuben Gesel.. „ 80 „	112	—	114	—
Wiener Bank Verein... „ 80 „	—	—	173	—
Akcje kolei:				
Arcyksięcia Albrechta 200 zła.....	—	—	—	—
Alföld Fiume .... 200 zła. sr. .	155	50	156	50
Dniestrzańska ...... 200 „ „ ..	—	—	—	—
Elisabeth .... 200 zł. m. k.	218	—	219	—
„ Linz Budw. 200 zła. sr. .	—	—	190	—
Eperies-Tarnow ..... 200 „ ..	—	—	—	—
Ferdinand Nordbahn 1000 zł. m. k..	2080		2085	
Gal. Karl Ludwig ... 210 zła. sr...	220	—	220	50
Kaschau Oderberg... 200 zł. m. k..	152	50	153	50
Lemb. Czern. Jassy.. 200 „	140	—	141	—
Rudolfbahn .... 200 „ sr....	160	50	161	—
Siebenbürger I. ..... 200 „ ..	151	—	152	—
Staatsbahn (500 fr.).. 200 „ ..	339	—	340	—
„ II emisji.. 800 „ ..	—	—	—	—
Südbahn (Lombard.). 200 zł. m. k..	178	—	178	50
Theissbahn .... 200 „	205	50	206	50
Tramway wied. ..... 200 „	249	—	250	—
Węg. gal. I. Łupk... 200 „ sr....	—	—	—	—
„ Nordostbahn ... 200 „ ..	126	50	127	—
„ Ostbahn (500 fr.) 200 „ .	72	—	73	—

	płacą Zła.	c.	żądają Zła.	c.
Akcje przemysłowe:				
Baugesells. allg. oest. 120	106	—	106	50
„ Wied..... 100 zł. w. a..	131	50	132	—
Bauverein „ 100 „ „ „ „	48	—	49	—
Kałusza .... 200 „ „ „	—	—	—	—
Masz. wied.......... 200 „ „ „	—	—	—	—
„ lwow....„.... 100 „ „ „	—	—	—	—
Parcelacyjne galic.... 100 „ „ „	—	—	—	—
Wied. parcelacyjne... 100 „ „ „	55	50	56	50
Listy zastawne:				
Allg. oest. Bd. Kr. los... 5% zła. sr...	100	—	100	50
„ „ 33 lat los ... 5% w. a. ...	87	—	87	50
„ „ gm. 40 ..... „ „	85	—	86	—
Galic. Banku Hyp..... 6% w. a....	83	—	84	—
„ Banku Włośc. .. 6% „ „..	92	75	93	25
Nationalbank........ 5% m. k....	—	—	—	—
„ „ .... 5% w. a. ...	91	—	91	50
Węg. tow. kred....... $5\frac{1}{2}$% „	81	25	81	75
Obligi pierwszeństwa:				
Arcyks. Albrechta .... 100 w. a. ...	86	—	87	—
Alföld Fiume........ 5% zła. sr...	89	25	89	75
Dniestrzańskie....... 5% „ „..	45	—	47	—
Ferd. Nordbahn...... 5% m. k....	92	—	—	—
„ „ „ ...... 5% zła. ...	87	—	87	50
„ „ „ ...... 5% zła. sr...	104	50	105	—
Gal. Kar. Lud........ 5% „ „..	—	—	103	—
„ II. em. .... 5% „	99	—	99	50
„ 1871 III. .... 5% „	96	—	96	50
Kasz. Oderb. .... 5% „	93	—	93	50
Lwów.-Czern.-Jassy:				
„ I 1865 .... 5% sr. w. a..	74	25	74	75
„ II 1867 .... 5% „ „ „	86	25	—	—
„ III 1868 .... 5% „ „ „	74	25	74	75
„ IV 1872 .... 5% „ „ „	—	—	—	—
Mähr. Sch. Central.... 5% „ „ „	—		75	—
Siebenbürgen I. ..... 5% sr. w. a..	87	75	88	50
Südbahn (Lombardy). 3% „ „ „	110	—	110	50
Theissbahn.......... 5% „	—	—	—	—
Węg.-galic. Łupkow. . 5% „ „ „	80	—	81	—
„ Nordostbh... 300 5% „ „ „	74	—	74	50
„ Ostbahn.... 300 5% „ „ „	70	—	70	25

WARSZAWA, 1 wrześ.	Rrs.	k.	Rsr.	k.
Listy zastawne serji 1. 4%	94	15	94	45
„ „ „ 2. 4%	94	05	94	35
kupon ubiegły............	—	75	—	—
„ nowe 5%	89	75	95	05
kupon ubiegły............	—	94	—	—
„ likwidacyjne 4%	—	—	—	—
kupon ubiegły............	—	98	—	—

Telegramy „Kraju“

Zagrzeb 3 września. Przed rozpoczęciem obrad nad elaboratem ugodowym wniosło 11 członków skrajnej lewicy, aby elaboratu wcale nie brać pod obrady. Živkovic, Schramm przemawiali za elaboratem a Makanec, Voncina, Racski i Aggic przeciw elaboratowi. Jutro dalszy ciąg rozpraw. Do głosu zapisanych jest jeszcze 4 mowców.

Paryż 3 września. „Ajencja Havasa“ donosi, że kilku ministrów nie spodziewa się wstąpienia na tron Henryka V. Większość monarchiczna obstaje przy trójbarwnym sztandarze i rękojmiach konstytucyjnych.

Kursa. — Wiedeń 3 wrześn. godz. —.—. 4% zjednocz. dług państwa banku 69.80. — Zjedn. oblig. państwa w srebrze 73.75.—Losy z 1860 r. 100.75.— Akcje banku 974.—. — Akcje kredytowe 241.75.—Londyn 111.40.— Srebro 105.90. — Dukat .—.— Lombardy 177.50. — Losy z 1864 r. 133.—. — Akcje franko-austr. 80.50. Napoleony 8.90—. — Akcje kolei Karola Ludwika 220.—. — Akcje kolei lwow. czern. 140.—.— Akcje kolei półn. wschodniéj 126.—. — Akcje banku związkow. 58.—.— Oblig. indemn. gal. 75.20. — Akcje banku wied. dla obrotu 143.—. —Akcje anglobanku 186.50.—Akcje kolei rząd. 339.50. — Kolei siedmiogrodz. —.—. — Kolei Rudolfa 160.50. — Tramway 246.—. Banku budowy 101.—. — Akcje kolei wschodniéj 72.—. — Akcje banku anglo węg. 60.—. — Akcje kolei zjedn. 145.—.—Losy tureckie 62.50.—Losy premj. węg. 81.75.—Akcje kolei bogumińskiéj — .—. — Akcje kolei ces. Elżbiety 218.—. Akcje kolei półn. zachodn. 205.—.—. Akcje franco-hungaria 100.—.— Ogólny bank austr. 126.—. — Akcje nowego wiedeńskiego tow. Tramway —.—.

Usposobienie giełdy: mdłe.

Wydawca i redaktor odpowiedzialny:
Stanisław Gralichowski.

Pismo dla Polek.

Dziennik mód

Wyszedł Nr. 23 i rozesłanym został wszystkim prenumeratorom.

Przedpłata kwartalna wynosi z rycinami kolorowemi **3** złr. (**2** tal.) — bez rycin **2** złr. (**1** tal. **10** srgr).

Prenumeratę przyjmuje **Administracya Dziennika Mód w Krakowie ulica Grodzka Nr. 69,** oraz wszystkie księgarnie i urzędy pocztowe tak w kraju jak i zagranicą.

OSOBA

w średnim wieku poszukuje miejsca za nauczycielkę do małych dzieci do udzielania samych początków języka polskiego, francuskiego, niemieckiego, muzyki na fortepianie i robót. Wiadomość: ulica **Mikołajska** Nr. 443 na pierwszém piętrze. (4574 1 3)

Wolne słowo męskie.

Więcéj niż kiedy indziéj powinno znaleść męskie wolne słowo daleki odgłos w teraźniejszych stosunkach europejskich, kiedy reakcya gra „Va banque. Pozwól mi Pan odezwać się tém wolném **słowem** na korzyść profesora matematyki R. von Orliçe w Berlinie Wilhelmstrasse 5a, bym mógł wynurzyć wdzięczność. O ilem tego męża poznał, **i to osobiście w Berlinie,** mogę o nim tylko pochlebnie się wyrazić. Dla nauk, którym dla dobra ludzkości oddaje się bezinteresownie więcéj niż od 20 lat, jest on tam szanowaną, wpływową i ulubioną osobą, gdy tymczasem tutaj chcianoby go z błotem zmieszać. Zaprawdę! nie jest to los do pozazdroszczcenia dla niego, który **dla tylu tysięcy** stał się dobrodziejem i mnie także pomógł do znacznéj wygranéj za pomocą swojej instrukcyi.

Byłoby to z mojej strony największą niewdzięcznością, gdybym nie uznał jego wiedzy i nie poświadczył, że mię wyrwał z największéj nędzy.

Niech mu Bóg udzieli długiego życia, by mógł i nadal iść w pomoc biednym.

Jemu Vivat! a oszczercom jego Pereat!

Puch p. Wiedniem.

Leopold Litschauer

(4547) nauczyciel.

Otrzymawszy od wysokiej Rady szkolnej pozwolenie otwarcia **Zakładu wychowawczo - naukowego żeńskiego** w Krakowie, zawiadamiam szanownych Rodziców i Opiekunów, iż wykład nauk rozpoczynam dnia 15 września r. b.

Pod względem więc umieszczenia uczennic tak miejscowych jak przychodzących, porozumieć się można u podpisanéj w domu pod L. 18 w rynku Głównym 2 piętro, obok Banku Galicyjskiego. (4576 1-3).

Marya Nowobilska.

P. Czesł. dr. Przybylskiego

wzywam, aby raz dotrzymał słowo honoru, które dał przed kilku miesiącami na kilka dni — a na które do dziś dnia bezskutecznie oczekuję.

4575 **Zdzisław Mayzel.**

Apteka w Wojniczu

poszukuje prowizora.

Wiadomość tamże. (4573 1-3)

Od wielu lat w najwyższych i najdalszych warstwch znany i ulubiony

Proszek dla Dam

z apteki „pod złotym jeleniem“, na Kohlmarkt Nr. 11 udziela natychmiast **skórze białości, gładkości i delikatności,** nawet bynajmniéj nie będąc szkodliwą. Cena pudełka proszku **różowego** lub **białego 50 kr.**

Prawdziwy ma tylko jedynie w głównym i rozsyłkowym składzie, w aptece „pod złotym jeleniem“ Kohlmarkt L. 11 **W. Twerdy** w Wiedniu. (4278 19-20).

SOCIÉTÉ FRANCO-AUTRICHIENNE

pour les arts industriels

Vienne. Stadt Hegelgasse Nr. 8 I. Stock (verlängerte Johannesgasse).

Etoffes pour meubles, Soieries, Tapis d'Aubusson et de Smyrne, Vélotues et Moquettes.

Rideaux tulles brodes, Certonnes, Velours, Reps de laine couleurs antiques.

Spécialité de broderies et applications artistiques, Tapisseries des Gobelins.

Cuirs de Cordoue, papiers imitation cuir, papiers peints,

Céramique pour panneaux et lambris,

Faiences pour salles de bains et carrelage.

Entrée libre des magasins.

Wybór w materyach **na meble, w kobiercach, haftach i fajansach**

Największa rzetelność kupiecka i artystyczny gust. 3755(50-78)

I. Hegelgasse 8, na 1ém piętrze.

Envoi Franco d'échantillons en province.

Galicyjskie Ogólne Towarzystwo Ubezpieczeń

Kapitał akcyjny 2,000.000 złr. w. a.

Zabezpieczenie na wypadek śmierci.

Przykład: Ojciec liczący 35 lat, płacąc miesięcznie złr. 2 cent. 50 zabezpiecza kapitał 1000 złr., który po śmierci będzie wypłacony pozostałéj rodzinie.

Zabezpieczona suma wypłaca sią nawet i w tym wypadku bez wszelkiego potrącenia, gdy śmierć zabezpieczonego nastąpi zaraz po zawarciu układu, choćby nawet zapłacono dopiero pierwszą ratę premii.

Wypłata zabezpieczonego kapitału uskutecznia się również bez potrącenia i w tym razie, gdy przyczyną śmierci nie była zwykła słabość, lecz cholera lub jaka inna zaraza. (4491 7-12)

Dyrekcya: we Lwowie ulica Skarbkowska l. 2, II piętro.

Godziny urzędowe od 9 do 1 i od 3 do 7.

Filia w Krakowie, ulica Sławkowska.

Prospekta na żądanie P. T. Publiczności odsyła się bezpłatnie franko.

Ogłoszenie konkursu.

Komitet Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego na posiedzeniu swojem dnia 23 Sierpnia b. r. uchwalił: wysłać **dwóch stypendystów** na lat **trzy** do c. k. akademii leśniczéj w Mariabrunn koło Wiednia, udzielając takowym stypendya po **złr. 680** rocznie z funduszu subwencyjnego c. k. Ministerstwa rolnictwa.

Tym celem ogłasza się konkurs niniejszy.

Ubiegający się o jedno z powyższych stypendyów winien:

1. przedłożyć świadectwo dojrzałości szkoły średniéj;
2. wykazać dostateczną znajomość lasu, a to przynajmniéj jednorocznem zatrudnieniem przy gospodarstwie lasowem;
3. dołączyć świadectwo zdrowia — niemniéj
4. świadectwo moralności lub polecenie Rady Oddziału c. k. Towarzystwa gospod. galicyjskiego.

Oprócz tego:

5. zobowiązać się ma formalnie, iż uczęszczać będzie na wszystkie trzy działy akademickie — jako słuchacz zwyczajny — i że po odbytym trzechletnim kursie, podda się egzaminowi dyplomowemu, — oraz —
6. że po ukończeniu nauk przynajmniéj przez trzy lata poświęci się zawodowi leśniczemu w kraju.

Stypendyum to udziela się na lat **trzy**, pod zastrzeżeniem: iż stypendysta wykaże się po każdym semestrze dobrym postępem w naukach i zachowaniem się odpowiedniem ustawom akademickim. Wypłata stypendyum nastąpi w dziesięciu ratach miesięcznych z góry po złr. 60 w. a. z kasy Komitetu c. k. Towarzystwa gospod. galicyj. za kwitem stosownie ostemplowanym, i przez dyrektora c. k. akademii potwierdzonym; oprócz tego otrzyma stypendysta na koszta podróży tam i napowrót po złr. 40 w. a.

Z uzyskanego stypendyum pokryć musi stypendysta wszelkie koszta, z pobytem jego w Mariabrunn połączone.

Ponieważ wykłady w języku niemieckim odbywają się, zwraca się uwagę kompetentów na potrzebę znajomości tego języka, tak w mowie jak i piśmie.

Odnośne podania należycie udokumentowane, należy nadesłać (franco) do Komitetu Towarzystwa gosp. galic. we Lwowie najdalej do **25 Września b. r.**

Z Rady Komitetu c. k. Towarzystwa gospod. galic.

Lwów 24 Sierpnia 1873 r.

Wiceprezes
Henryk Strzelecki.

Sekretarz
(4562 2-3) **J. Grelinger - Greliński.**

Szkoła Rolnicza Imienia Haliny

W ŻABIKOWIE.

Wykłady półrocza zimowego $187^{3}/_{74}$ rozpoczynają się dnia 9 Października b. r. — Zgłoszenia przyjmuje aż do dnia 15 Września, oraz bliższych szczegółów udziela niżej podpisany.

Dr. AU,

(4502 3-3) Dyrektor Szkoły Rolniczéj Imienia Haliny w Żabikowie pod Poznaniem.

Ces. król. uprzyw. galicyjski akcyjny

BANK HIPOTECZNY

wydaje we Lwowie

i przez filje

w Krakowie, Czerniowcach i Tarnopolu

od dnia 1go lutego 1873 r.

ASSYGNATY KASOWE

5	**procentowe płatne za 8 dni po wypowiedzeniu**
$5^1/_2$	**procentowe płatne za 14 dni po wypowiedzeniu**
6	**procentowe płatne za 30 dni po wypowiedzeniu**
$6^1/_2$	**procentowe płatne za 60 dni po wypowiedzeniu**
7	**procentowe płatne za 90 dni po wypowiedzeniu.**

Wszystkie Asygnaty Kasowe przed 1 lutego 1873 w obieg puszczone oprocentowane będą

od dnia 1go lutego 1873

o $^1/_2$ procent wyżéj z zachowaniem dotychczasowych terminów wypowiedzenia.

Lwów, 20 stycznia 1873. 4436 (-?) **Dyrekcya.**

W drukarni „Kraju“ pod zarządem St. Gralichowskiego.